

kav je taj savremeni mit i kakva mu je funkcija? U biti ista kao i mita u prošlosti. Zato smo od Marka napravili superstara, jer današnji mit je — idol, koji nam treba samo za kratko te ga rušimo i stvaramo novi. Marko je popet do idola, u tom trenutku osjetimo njegovu nepotrebnost, rušimo ga (Marko kaže u jednom momentu »Izgleda da više nijesmo u modi«, a na kraju prosi. Mit je srušen. To je osnovni smisao ove predstave — težnja da uspostavimo svojevrsan umjetnički odnos prema prošlom i današnjem mitu i kroz njega sagledamo lica vlastite stvarnosti.

— *Da li si uspeo da slediš kao režiser sebe kao pisca, ili si negde izneverio sebe na relaciji tekst-režijsko ostvarenje?*

— To se osjetilo u Marku Kraljeviću. Kada sam pisao tekst već sam imao režiju spremnu, ali reditelj nije mogao da preovlada u tom smislu u kojem sam želio da radim, nego sam podlegao sebi kao dramskom piscu i najslabija mesta u predstavi su ona gdje sam dozvolio da literatura nadvlada. Relacija pisac-reditelj smetala mi je i stoga što sam tekst pisao neposredno prije predstave te nije postojala vremenska distanca da bih se objektivno odnosio prema tekstu. Stoga sam imao sukoba sa samim sobom i imao osjećaj »izneverenosti« kada se što iz teksta trebalo izbaciti, a doimalo me se kao literarno vrijedno. Međutim, u dosta slučajeva taj se sukob javlja u svih ljudi koji pišu i istovremeno postavljaju svoj tekst.

— *Igrali ste delo klasične literature Okovanog Prometeja i savremeno koncipiranog Marka Kraljevića superstara. Kako objašnjavate veći uspeh ove druge predstave?*

— U Prometeju sam bio bliži mojoj intenciji da sve podredim igri, znaku, simbolu, pozorišnom izrazu. Tu sam oko dvije trećine teksta izbacio. Neke u klasičnom smislu dobre partije. I ovu sam predstavu radio na osnovu mita, a pokušao sam da rekonstruišem nestale dijelove trilogije — rekonstrukcija se bazirala na principu igre vidljivom u prvom dijelu predstave kroz jasan znak i simbol koji je bio više rediteljski nego glumački mišljen. Taj prvi dio je potpuno bez riječi. Postupno, igra dovodi do osmišljavanja naše vizije Okovanog Prometeja, ali ona zahtijeva znatnu sposobnost percepcije, stanovit napor gledalaca, te je tu, možda, razlog neuspjeha ove predstave. Možda je, međutim, uspjeh Marka Kraljevića superstara, u tome što je dio naše tradicije, nama blizak mit.

— *Po tvome mišljenju, gde treba tražiti mogućnosti pravog pozorišnog izraza?*

— Mislim da se mogu naći u igri, jer pozorište je prevashodno nastalo iz igre. Treba se vratiti na te pratokove pozorišnog izraza. Takva jedna intencija biće ostvarena na širem jugoslovenskom pozorišnom planu kao jugoslovensko pučko pozorište koje će činiti grupe glumaca iz raznih centara, svi će posebno spremati različite tekstove na istu temu, a onda u određeno vrijeme sastaćemo se, svi igrati i svi odabrati ono što će, iz različitih postavki, ući u okvir jedne konačne postavke. To je suprotno od uobičajenog, iziskuje mnoge napore, ali i pruža niz mogućnosti za bogaćenje pozorišnog izraza.

Zora Stojanović

IZAZOV BUDUĆNOSTI ZA LATINOAMERIČKOG PESNIKA

Pojam budućnosti je relativan pojam: za nas, pesničke iz Latinske Amerike, jedan od oblika budućnosti mogla bi da bude vaša sadašnjost; za vas, pesničke iz jedne socijalističke republike, naša sadašnjost je jedan od oblika vaše prošlosti. Za

vas je sadašnjost stepenik ka budućnosti; za nas je ona zid koji zaklanja pogled u budućnost. Za vas je budućnost izazov, a za nas potreba.

Svakog minuta u Latinskoj Americi umire jedno dete od gladi ili neke izlečive bolesti; jedna šestina našeg stanovništva je nezaposlena; ima porodica koje žive od 300 dolara godišnje; postoje zemlje u kojima na deset hiljada stanovnika dolazi jedan lekar; jedna trećina latinoameričkog stanovništva je nepismena ili polupismena. U tim uslovima pesnik svestan svoje stvarnosti, da bi stvorio osnove za poeziju budućnosti, pre svega, mora se suočiti sa snagama prošlosti istovremeno mora da preobraz i svoju poeziju u poeziju angažmana, a svoj život da pretvori u borbu za poeziju.

Pre izvesnog vremena, tačnije, od pobebe kubanske revolucije, i u Latinskoj Americi budućnost je počela da se preobražava u sadašnjost i zbog toga su pesnici našeg kontinenta izmenili borbeni pristup prihvatajući način dvostruke borbe. Ranije je pesnik levice — sem malo broja izuzetaka — slavio budućnost i aplaudirao joj; danas on ulazi u budućnost boreći se za nju svojom poezijom i telom. Gerili, jednom od osnovnih današnjih oblika borbe latinoameričkog naroda, pripadaju mnogi pesnici koji svojom krvlju ispisuju stihove sutrašnjice. Javier

Eraud, peruanski pesnik, ubijen je 1963. u 21-oj godini života. Oto Rene Kastiljo iz Gvatemale, Leonel Rugama iz Nikaragve, Fransisko Urondo iz Argentine i mnogi drugi pali su s oružjem u ruci, ili su ih, kao Roke Daltona u Salvadoru i Viktora Hara u Cileu, mučki ubile sluge sistema.

Mada bi već ovo što sam rekao moglo da bude sasvim dovoljno da opravda njihovo prisustvo na ovom Simpozijumu, ne pominjem ih samo zato, nego, i što za sve vreme borbe nisu prestajali da pišu dok su se borili da vrate poeziju samoj sebi, ona je istovremeno postala jedinstvena borba za vraćanje vlasti ljudima, a time su se otvorile mogućnosti za nalaženje izgubljenog smisla znaka. Njihove pesme su i po formi bile revolucionarne: polazeći od pesničke revolucije u francuskom i latinoameričkom nadrealizmu (Sesar Valjeho i Visente Uidobro), oni su nastavili s istraživanjima i razgrađivanjem ideologije teksta. Pokušavajući da izvrše subverziju u jeziku, razbijali su tradicionalne forme, menjajući odnos prema sintaksi, leksici, načinima opisanja metafori, da bi uključili metonimiju, njenim pomeranjem i višestrukim preseccima u organizmu pesme. Ukratko, oni su nastojali da stvore jedan novi plan »pisanja«.

Njihov potez, je istovremeno pisanje i zapisivanje, takođe je trag koji vodi novom poetskom i životnom biću i poseduje one osobine koje čine delo budućnosti. Svojom radom i životima otvorili su puteve poeziji i pesnicima; stvorili su plan poezije budućnosti koja neće biti samo fonocentrična nego će u sebi, konačno, pronaći otelotvorenje i gde će jezik naći svoj predmet, svoju »stvar«. Oni su, kao malo njih, i ne znajući to, ubrzali dolazak budućnosti. Dozvolite mi da ovde pomenem jednu pesmu kubanskog pesnika Roberta Fernandesa Retamara čiji naslov *Imali ste pravo, Tajet: mi smo prolazni ljudi*:

»Između prošlosti u kojoj
nismo bili
i zato je to bila prošlost.
I budućnost u koju takođe
nismo stigli
i zato je to bila budućnost.
Mada smo bili i prošlost
i budućnost
koja bez nas ne bi
postojala.«

Tekst pročitan na Simpozijumu posvećenom Savremenom pesništvu na XV Struškim večerama poezije.

Herardo Mario Golobof
Prevod sa španskog:
Danica Nikolajević

NOVI ČLANOVI IZDAVAČKOG SAVETA POLJA I REDAKCIJE

Na sednici Predsedništva PKSSOV od 16. IX 1976. izabran je novi Izdavački savet časopisa

Novi članovi Izdavačkog saveta su: Janoš Banjai, Bosiljka Bojanić, Cvetan Dimovski, Dragin Nada, Elhart Lazar, Ksenija Maricki Gađanski, Mišković Slavko, Palfi Julijana, Jordan Pešić, Ric Jožef, Stanić Milan (predsednik), Jovan Zivlak i Pero Zubac.

Na prvoj sednici Izdavačkog saveta Polja od 25. X 1976. imenovana je nova Redakcija časopisa. Članovi Redakcije su: Lazar Bojanović, Dragi Bugarčić, Milan Dunderski, Slavko Gordić, Vičazoslav Hronjec i Dragan Koković.

Dosadašnjim članovima Izdavačkog saveta i članovima Redakcije, kojima je istekao mandat, zahvaljujemo na njihovom radu i zalaganju da se unapredi časopis.

»polja« — časopis za kulturu, umetnost i društvena pitanja

ureduju: lazar bojanović, dragi bugarčić, milan dunderski, slavko gordić, vičazoslav hronjec, dragan koković i jovan zivlak (glavni i odgovorni urednik) tehnički i likovni urednik cvetan dimovski / sekretar radmila gikić / članovi izdavačkog saveta: janoš banjai, bosiljka bojanić, cvetan dimovski, dragin nada, elhart lazar, ksenija maricki gađanski, mišković slavko, palfi julijana, jordan pešić, ric jožef, stanić milan (predsednik), jovan zivlak i pero zubac / izdaje tribina mladih, novi sad, katolička porta 5, telefon 43-196 / osnivač pokrajinska konferencija saveza socijalističke omladine vojvodine / rukopise slati na adresu: redakcija »polja«, novi sad, poštanski fah 190 / godišnja pretplata 50 dinara, za inostranstvo dvostruko / žiro-račun 65700-603-997 kod novosadske banke u novom sadu / lektor zorica stojanović / korektor / raša perić / meter miroslav pešić / štampa »prosveta«, novi sad; stevana sremca 13. na osnovu mišljenja pokrajinskog sekretarijata za nauku i kulturu broj 413-152/73 časopis je oslobođen poreza na promet proizvoda i usluga.